

Pastoraat aan jongeren die te maken hebben met...

HUISELIJK GEWELD

De Vluchtheuvel

Christelijke psychosociale hulpverlening

Informatie

Jaarlijks zijn 120.000 kinderen (tussen 0-17 jaar) slachtoffer van kindermishandeling. Dat betreft 3% van alle kinderen. Bij wijze van spreken heeft elke schoolklas 1 kind dat slachtoffer is.

Als we spreken over kindermishandeling gaat het naast lichamelijke mishandeling ook over psychische mishandeling en seksueel geweld. Naast actieve mishandeling gaat het ook om verwaarlozing. In gezinnen waarin één of meer kinderen worden mishandeld, komen vaak verschillende vormen van mishandeling tegelijk voor. Bij elke vorm van kindermishandeling varieert de ernst van licht tot zeer zwaar. De duur en frequentie van het geweld bepalen mede de ernst van de mishandeling. Hoe zwaarder het geweld, hoe langer het duurt en hoe vaker het voorkomt, des te ernstiger is de kindermishandeling.

Als leiding van de vereniging bent u erg geschrokken. Mirjam, die altijd zo rustig is, had een woede-uitbarsting. Eén van de jongens uit de groep had haar van achteren vastgepakt om haar voor de grap te laten schrikken. Mirjam schold hem de huid vol.

Vormen

Als we spreken over lichamelijke mishandeling dan vallen daar alle vormen onder van lichamelijk geweld tegen het kind, zoals slaan, schoppen, bijten, knijpen, krabben, het toebrengen van brandwonden of het kind laten vallen.

Bij lichamelijke verwaarlozing komen ouders of opvoeders gedurende langere tijd onvoldoende tegemoet aan de lichamelijke basisbehoeften van het kind. Het krijgt niet de zorg en verzorging waar het gezien zijn leeftijd en ontwikkeling behoefte en recht op heeft.

Van psychische of emotionele mishandeling is sprake wanneer ouders of andere opvoeders met hun houding en hun gedrag afwijzing en vijandigheid uitstralen tegenover het kind. Ze schelden het kind regelmatig uit of maken het kind opzettelijk bang.

Bij psychische of emotionele verwaarlozing schieten de ouders of opvoeders doorlopend tekort in het geven van positieve aandacht aan het kind. Daarmee negeren ze structureel de basale behoeften van het kind aan liefde, warmte, geborgenheid en steun.

Seksueel misbruik bestaat uit alle seksuele aanrakingen die een volwassene een kind opdringt. Door het lichamelijke of relationele overwicht, de emotionele druk, of door dwang en geweld van de volwassene kan het kind die aanrakingen niet weigeren.

Een kind dat aan een volwassene vertelt dat hij thuis mishandeld wordt, moet heel wat overwinnen. Het gebeurt dan ook zelden dat een kind er zelf mee komt. Vaker is een kind afhankelijk van anderen die er achter komen dat hij thuis in de verdrukking zit. Kinderen zijn loyaal aan hun ouders en voelen een gesprek eigenlijk als verraad. Daarnaast speelt er de angst voor de gevolgen, voor straf van de ouders, of voor uithuisplaatsing. Een kind kan de gevolgen absoluut niet overzien. In veel gevallen zal een kind dus met tegenstijdige gevoelens in zo'n gesprek zitten. Hij heeft behoefte aan steun en wil graag een volwassene in vertrouwen nemen. Maar aan de andere kant is het kind bang voor de gevolgen van het gesprek en wil hij daarom eigenlijk niets vertellen. Het is dus mogelijk dat een kind in een eerste gesprek lang niet alles durft te zeggen, of zaken afzwakt.

Tientallen signalen kunnen wijzen op kindermishandeling. Dat betekent overigens niet dat er bij zo'n signaal automatisch sprake is van kindermishandeling. Het vraagt om een zorgvuldige beoordeling en gesprekken met ouders en kinderen en eventuele andere betrokkenen voordat een professional kan beslissen of er sprake is van een voor het kind bedreigende situatie.

Het signaleren van kindermishandeling is niet eenvoudig. Het gaat om een optelsom van waarnemingen die zorgvuldig geïnterpreteerd moeten worden. Hieronder geven we een overzicht van mogelijke signalen. Deze lijst is een hulpmiddel om een vermoeden van kindermishandeling te onderbouwen. Vrijwel alle genoemde signalen kunnen ook een andere oorzaak hebben dan kindermishandeling.

Lichamelijk welzijn

- blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden
- te dik
- slecht onderhouden gebit
- regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen
- kind stinkt, heeft regelmatig smerige kleren aan
- oververmoeid
- vaak ziek
- ziektes herstellen slecht
- kind is hongerig
- eetstoornissen
- achterblijvende motoriek

Gedrag van het kind

- timide, depressief
- weinig spontaan
- passief, lusteloos, weinig interesse in spel
- apathisch, toont geen gevoelens of pijn
- in zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld
- labiel
- erg nerveus
- hyperactief
- negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst
- negatief lichaamsbeeld
- agressief, vernielzucht
- overmatige masturbatie

tegenover andere kinderen:

- agressief
- speelt weinig met andere kinderen
- vluchtige vriendschappen
- wantrouwend
- niet geliefd bij andere kinderen

tegenover ouders:

- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzaam
- gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders
- agressief

Gedrag van de ouder

- onverschillig over het welzijn van het kind
- laat zich regelmatig negatief uit over het kind
- troost het kind niet

tegenover andere volwassenen:

- angst om zich uit te kleden
- angst voor lichamelijk onderzoek
- verstijft bij lichamelijk contact
- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzaam
- agressief
- overdreven aanhankelijk
- wantrouwend
- vermijdt oogcontact

overig:

- plotselinge gedragsverandering
- gedraagt zich niet naar zijn leeftijd
- slechte leerprestaties
- rondhangen na school
- taal- en spraakstoornissen
- alcohol- of drugsmisbruik
- weglopen
- crimineel gedrag

- geeft aan het niet meer aan te kunnen
- is verslaafd
- is ernstig (psychisch) ziek
- kleedt het kind te warm of te koud aan
- zegt regelmatig afspraken af

- houdt het kind vaak thuis van school
- heeft irreële verwachtingen van het kind
- zet het kind onder druk om te presteren
- gezin verhuist regelmatig
- slechte algehele hygiëne

Gezinssituatie

- samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen
- sociaal isolement
- alleenstaande ouder
- partnermishandeling

Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijk welzijn

- verwondingen aan geslachtsorganen
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina of anus
- pijn in bovenbenen
- pijn bij lopen of zitten
- problemen bij plassen
- urineweginfecties
- seksueel overdraagbare aandoeningen
- (angst voor) zwangerschap

Gedrag van het kind

- drukt benen tegen elkaar bij lopen
- afkeer van lichamelijk contact
- maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek
- extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik
- veel wisselende seksuele contacten met leeftijdgenoten
- zoekt seksuele toenadering tot volwassenen
- prostitutie

Tips

Wat kunt u doen als u vermoedt dat een kind/jongere mishandeld wordt? We geven hier een stappenplan dat kan helpen bij het beantwoorden van deze vraag.

Fase 1: het ontstaan van een vermoeden
<ul style="list-style-type: none">• Verzamel aanwijzingen die het vermoeden onderbouwen. <i>Zet de belangrijkste signalen op papier, zodat u er zeker van bent dat het gaat om feitelijke signalen en niet om veronderstellingen.</i>• Leg waarnemingen zo mogelijk voor aan het kind of de ouders
Fase 2: overleg
<ul style="list-style-type: none">• Bespreek het vermoeden met anderen die bij het gezin betrokken zijn en/of met een vertrouwenspersoon. <i>Betrek niet meer mensen bij het overleg dan nodig is.</i>• Win advies is bij “veilig thuis” of bij de aandachtsfunctionaris huiselijk geweld van De Vluchtheuvel• Stel een plan van aanpak op
Fase 3: nader onderzoek
<ul style="list-style-type: none">• Praat zo mogelijk met het kind/de jongere. <i>Overweeg of u de zorgen aan de jongere voor kunt leggen. U hoeft niet rechtstreeks te vragen of ouders slecht voor hem zorgen, maar kies een omweg. U kunt bijvoorbeeld het gedrag als invalshoek kiezen of vraag wat de jongere dwarszit. Wijs het kind er op dat hij altijd kan komen praten. Soms heeft hij tijd nodig om de moed bijeen te rapen om te komen praten.</i>• Leg de zorgen voor aan de ouders• Bespreek de resultaten met degene die in fase 2 betrokken zijn.
Fase 4a: het vermoeden (nog) niet bevestigd
<ul style="list-style-type: none">• Wijs ouders de weg richting hulpverlening bij de aanpak van andere problemen• Bij twijfel: neem contact op met “veilig thuis” of de aandachtsfunctionaris
Fase 4b: het vermoeden wel bevestigd
<ul style="list-style-type: none">• Neem contact op met de aandachtsfunctionaris• Inventariseer de hulpverleningsmogelijkheden• Spreek met de ouders over de aanpak van de gezinsproblemen• Meld bij “veilig thuis”
Fase 5: evaluatie
<ul style="list-style-type: none">• Evalueer hoe het één en ander gegaan is• Stel, zo nodig, afspraken bij
Fase 6: nazorg
<ul style="list-style-type: none">• Blijf alert op het welzijn van het kind• Blijf beschikbaar voor ouders

Neemt u contact op met Veilig Thuis: 0800 - 2000 (gratis), dit kan eventueel anoniem.

Lees meer over Veilig Thuis op: www.vooreenveiligthuis.nl.

Aandachtsfunctionaris huiselijk geweld bij De Vluchtheuvel: Joris ten Voorde en Erik-Jan Verbruggen

Meld u online aan of bel tijdens kantooruren T (0113) 21 30 98

Literatuur:

Wat huiselijk geweld met je doet (door Roel Timmerman; Uitgeverij Boekencentrum, Zoetermeer)